

ZBIGNIEW ZIOŁO

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska / University of the National Education Commission, Krakow, Poland

Wybrane problemy metodologiczne geografii przemysłu

Selected methodological issues in the geography of industry

Streszczenie: Przedmiotem rozważań jest próba określenia miejsca przemysłu w strukturze przestrzeni geograficznej. W artykule zwrócono uwagę na relacje aktywne i pasywne zachodzące między elementami przyrodniczymi, społeczno-ekonomicznymi i kulturowymi. W strukturze przemysłu wyróżniono szereg typów przedsiębiorstw na podstawie wielkości potencjału ekonomicznego (mikro-przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa małe, średnie, duże, korporacje przemysłowe), przynależności branżowej i własności (własność prywatna, własność komunalna, własność zagraniczna, własność prywatna z udziałem kapitału zagranicznego). Na podstawie zasięgów powiązań przestrzennych wskazano przedsiębiorstwa o funkcjach: światowych, grupy krajów zrzeszonych w organizacjach międzynarodowych, krajowych, regionalnych, lokalnych. Ponadto przeanalizowano określone rodzaje polityk wpływających na kształtowanie przedsiębiorstw (polityki gospodarcza, społeczna, międzynarodowo, regionalna, obronna). Omówiono też nakładające się różne reguły ekonomiczne wpływające na rozwój ekonomiczny przedsiębiorstw (mikroekonomicznych, mezoekonomicznych, makroekonomicznych).

Abstract: The subject of the study is an attempt to define the place of industry within geographical space. Attention is paid to the active and passive relations occurring between natural, socio-economic and cultural elements. In the structure of industry, a number of types of enterprises are distinguished on the basis of the size of economic potential (micro-enterprises, small enterprises, medium enterprises, large enterprises, industrial corporations), industry affiliation and ownership (private ownership, municipal ownership, foreign ownership, private ownership with foreign capital). Based on the extent of spatial linkages, enterprises with the following functions are distinguished: global, groups of countries affiliated to international organisations, national, regional, local. Attention is paid to specific types of policy influencing the formation of enterprises (economic, social, international, regional, defence). The overlapping of various economic rules affecting the economic development of enterprises (microeconomic, mesoeconomic, macroeconomic) is indicated.

Słowa kluczowe: geografia przemysłu; metodologia; przestrzeń geograficzna; struktura przemysłu; typy przedsiębiorstw przemysłowych

Keywords: industrial geography; methodology; geographical space; industry structure; types of industrial enterprises

Otrzymano: 13 lutego 2025

Received: 13 February 2025

Zaakceptowano: 13 marca 2025

Accepted: 13 March 2025

Sugerowana cytacja / Suggested citation:

Zioło, Z. (2025). Wybrane problemy metodologiczne geografii przemysłu. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, 39(1), 7–19. doi: <https://doi.org/10.24917/20801653.391.1>

WSTĘP

Współcześnie w badaniach geograficznych, w tym na polu geografii przemysłu, coraz silniej zaznacza się tendencja do rozwijania koncepcji metodologicznych pozwalających na całościowe ujmowanie różnorodnych procesów, które kształtują działalność gospodarczą w zmieniających się uwarunkowaniach przestrzennych. Zmiany w tym zakresie dokonują się pod wpływem nasilającego się rozwoju cywilizacyjnego, który w różnym stopniu wpływa na układy przestrzenne (od układu lokalnego, przez układ regionalny, krajowy, po układ europejski i światowy). Postrzeganie zjawisk dokonujących się w układach przestrzennych w znacznym stopniu zależy od tego, jakim aparatem poznawczym i jaką aparaturą pojęciową dysponujemy. W ten sposób mierzymy do poznawania prawidłowości, które rządzą analizowanymi zjawiskami kształtującymi się w układach sektorowych, przestrzennych lub sektorowo-przestrzennych. Dlatego też ważnym zadaniem w tym zakresie jest dążenie do zespolenia wykonanych dotychczas badań empirycznych i cząstkowych teorii dotyczących kształtowania różnych zjawisk występujących w przestrzeni geograficznej i w jej układach terytorialnych.

Niniejsze rozważania są kontynuacją wcześniejszych prac dotyczących modelowania przestrzeni geograficznej (Zioło, 1999, 2014; Zioło I., Zioło Z., 2020), określania miejsca struktury przestrzennej przemysłu w przestrzeni geograficznej (Zioło, 1997, 2015) i kształtowania przestrzeni przemysłowej (Zioło, 2017, 2018). W artykule wykorzystano także prace dotyczące tendencji zachowania sektorów gospodarczych i społeczeństwa w wyniku zmian cywilizacyjnych (m.in. Kołodko, 2010; Mączyńska, 2022; Kuciński, 2021), zachowania kapitału w gospodarce (Kleer, Popławski, 2021) i zmian rozwoju przemysłu w zmieniających się uwarunkowaniach gospodarczych (Fiodor, Gorynia, 2021; Gadomski, 2020, Koziół, 2010), a także liczne badania empiryczne wykonane w byłej Katedrze Geografii Ekonomicznej pod kierunkiem prof. dr Marii Dobrowolskiej.

ZAŁOŻENIA BADAWCZE

Zakładamy, że szczególne zadania geografii, w tym geografii ekonomiczno-społecznej i geografii przemysłu, polegają na doskonaleniu oraz tworzeniu teorii poprawnie opisującej i wyjaśniającej procesy kształtowania się zjawisk w złożonych i dynamicznie zmieniających się układach przestrzennych (pod wpływem różnorodnych czynników) i zmieniających się uwarunkowaniach otoczenia. Przyjmujemy, że precyzyjne poznanie zmian czynników i uwarunkowań oraz tendencji zachowań elementów strukturalnych przestrzeni geograficznej, a także zmieniających się między nimi relacji stanowią właściwe przesłanki dla określania racjonalnych celów i kierunków przemian niezbędnych do budowania strategii rozwoju układów przestrzennych. Dotychczasowe niepowodzenia w zakresie realizacji wielu zadań społecznych, gospodarczych, kulturowych w różnej skali układów przestrzennych wynikają w znacznej mierze z nieznamości procesów rozwojowych i z braku umiejętności analizy określonych struktur z przewidywaniem pozytywnych lub negatywnych skutków podejmowanych decyzji. Wiąże się to najczęściej ze słabym rozeznaniem zmieniających się relacji normatywnych zachodzących w układzie

przyczynowo-skutkowym między elementami przestrzeni geograficznej w określonej skali układów terytorialnych. Należy przy tym podkreślić, że możliwości wykorzystania wyników badawczych w praktyce gospodarczej będą wpływać na podnoszenie rangi geografii jako dyscypliny naukowej.

W świetle zarysowanych przesłanek w niniejszych rozważaniach podjęto próbę przedstawienia wybranych problemów metodologicznych, które mogą być wykorzystane na polu geografii przemysłu. Żyjemy bowiem w okresie kształtowania się nowej rzeczywistości i w zmieniających się uwarunkowaniach wywołanych wkraczaniem w fazę społeczeństwa informacyjnego, w którym podstawową bazę rozwoju społecznego, ekonomicznego i kulturowego oraz zmienności uwarunkowań przyrodniczych stanowi nauka – gospodarka zaś opiera się na wiedzy. W związku z tym pojawiające się nowe zjawiska musimy poznać, zrozumieć, wyjaśnić oraz dokonać ich krytycznej oceny z punktu widzenia założonych celów rozwojowych. Wymaga to doskonalenia istniejących metod badawczych oraz rozwijania metod nowych, pozwalających na coraz precyzyjniejsze poznanie i określenie zmienności procesów przemian w określonej perspektywie czasowej w zmieniających się uwarunkowaniach – jest to niezbędne dla określania pożądanych kierunków rozwojowych. Podstawową rolę w tym zakresie odgrywają ewolucja sił wytwórczych, stosunki produkcji oraz podział dochodów, które oddziałują na procesy przemian i wpływają na jakość środowiska przyrodniczego, a także na struktury gospodarcze, społeczne i kulturowe.

Istnieje więc potrzeba ciągłego doskonalenia koncepcji badawczych, co może pozwalać na poznawanie i przewidywanie określonych tendencji zarysowujących się przemian, które będą dokonywać się na danym obszarze w kolejnych okresach. W konsekwencji zakładane lub zmieniane cele, treści i metody badawcze dostosowuje się do określonych realiów gospodarczych, społecznych i kulturowych oraz do zmieniającej się sytuacji politycznej, m.in. działań wojennych.

Zgodnie z takim podejściem geografia, w tym geografia przemysłu, w coraz mniejszym stopniu jest nauką o faktach czy wydarzeniach – staje się nauką o procesach, ich genezie, przebiegu i konsekwencjach oraz o określaniu możliwych i racjonalnych kierunków przemian. Ważną rolę w tym zakresie odgrywają zasoby intelektualne społeczeństwa, które pozwalają na poznawanie problemów, przed którymi stoimy, na wybór sposobów ich rozwiązania z możliwością wskazania racjonalnych kierunków przemian – w nawiązaniu do realizacji założonych celów i szans ich realizacji w zmieniających się uwarunkowaniach, z uwzględnieniem dbałości o zwiększanie poziomu i jakości życia.

Wykorzystując ogólne koncepcje metodologiczne, należy przyjąć, że geografia społeczno-gospodarcza, w tym geografia przemysłu, powinna zmierzać do systematycznego doskonalenia istniejących koncepcji oraz wypracowywania nowych koncepcji metodologicznych i metodycznych pozwalających na coraz precyzyjniejsze poznawanie zjawisk kształtujących przestrzeń geograficzną, a zatem również przestrzeń przemysłową. Istotną funkcję pełnią w tym zakresie celowo rozwijane prace i badania empiryczne, które dają podstawę do budowania teorii analizujących i wyjaśniających relacje zachodzące między elementami funkcjonującymi w złożonych zjawiskach przyrodniczych, ekonomicznych, społecznych, gospodarczych i kulturowych. W postępowaniu badawczym należy przyjąć, że przestrzeń geograficzna, a w jej strukturze także przestrzeń przemysłowa, podlega złożonym tendencjom przemian dokonujących się wyniku historycznego procesu rozwoju. Wynika on z tempa i nasilenia przemian cywilizacyjnych wywołanych osiągnięciami naukowo-technicznymi i przyjmowanymi wzorcami etyczno-moralnymi. Istotną rolę

odgrywają tu poznawanie zmieniających się uwarunkowań i czynników kształtujących poszczególne elementy strukturalne przestrzeni geograficznej, w tym podmioty gospodarcze, oraz relacje zachodzące między nimi oraz między nimi a ich otoczeniem.

Podejście to prowadzi do coraz precyzyjniejszego poznania złożoności różnorodnych elementów strukturalnych i zachodzących między nimi relacji przyczynowo-skutkowych, a także do traktowania ich jako elementów bardziej złożonej całości. K. Kuciński (2021: 6) podkreśla, że „Niewiedza, stając się przedmiotem badania, rodzi wiedzę, a ta pokazuje i uzmysławia nowe obszary niewiedzy zachęcając do dalszego jej penetrowania”. Twierdzi również, że „Trwając jedynie w zastanych wzorcach uprawiania nauki, nie sposób zrozumieć zmieniającej się i zmienionej rzeczywistości, a zwłaszcza rozwiązywać występujących w niej problemów i uchwycić rządzących nią mechanizmów oraz prawidłowości” (Kuciński, 2021: 17).

PRZESTRZEŃ GEOGRAFICZNA

Przyjmujemy, że przestrzeń geograficzna jest złożoną strukturą obejmującą zróżnicowane elementy przyrodnicze, społeczno-gospodarcze i kulturowe oraz zachodzące między nimi relacje (tabela 1). Dane wzdłuż przekątnej tablicy ilustrują procesy dokonujące się w strukturze danego elementu przestrzeni. Na przykład $[x^x_{11}]$ opisuje procesy dokonujące się w podłożu geologicznym, $[x^x_{55}]$ odnosi się do procesów zachodzących się w glebach, $[y^y_{22}]$ opisuje procesy zachodzące w przestrzeni przemysłowej, $[z^z_{22}]$ odwołuje się do cech kultury duchowej, a $[z^z_{88}]$ przedstawia procesy dokonujące się w świadomości kulturowej. Wiersze tablicy przedstawiają relacje aktywne, które pozwalają na określenie, w jakim stopniu dany element przestrzeni wpływa na pozostałe elementy. I tak wpływ podłoża geologicznego (X_1) na przestrzeń rolniczą (Y_1) opisuje $[x^y_{11}]$, a wpływ na sieć komunikacyjną (Y_5) opisuje $[x^y_{15}]$.

Kolumny określają relacje pasywne, które przedstawiają stopień oddziaływania na dany element przestrzeni geograficznej pozostałych jej elementów: oddziaływanie przestrzeni rolniczej (Y_1) na podłoże geologiczne (X_1) opisuje relacja $[y^x_{11}]$, a oddziaływanie na sieć komunikacyjną (Y_5) opisuje relacja $[y^x_{51}]$.

Wyróżnia się też bloki określające wzajemne relacje zachodzące między elementami przyrodniczymi – od $[x^x_{11}]$ po $[x^x_{77}]$, społeczno-gospodarczymi – od $[y^y_{11}]$ po $[y^y_{88}]$, kulturowymi – od $[z^z_{11}]$ po $[z^z_{88}]$.

Kolejne bloki opisują relacje aktywne, czyli oddziaływanie elementów danego bloku na pozostałe elementy. Przykładowo relacje aktywne zachodzące między elementami przyrodniczymi (X_i) a elementami społeczno-gospodarczymi (Y_i) przedstawia blok tablicy od $[x^y_{11}]$ po $[x^y_{78}]$. Wpływ elementów kulturowych (Z_i) na elementy społeczno-gospodarcze (Y_i) ilustruje blok od $[z^y_{11}]$ po $[z^y_{88}]$, a oddziaływanie elementów przestrzeni społeczno-gospodarczych (Y_i) na elementy przestrzeni kulturowej (Z_i) przedstawia blok od $[y^z_{11}]$ po $[y^z_{88}]$.

W podobny sposób możemy określić relacje aktywne zachodzące między pozostałymi grupami elementów.

Drugą kategorię bloków ilustrują relacje pasywne, czyli oddziaływanie pozostałych bloków na elementy danego bloku. Na przykład oddziaływanie na elementy przestrzeni społeczno-gospodarczej (Y_i) elementów bloku przyrodniczego (X_i) ilustruje blok tablicy od $[x^y_{11}]$ po $[x^y_{78}]$, a oddziaływanie elementów przestrzeni kulturowej (Z_i) – blok tablicy od $[y^z_{11}]$ po $[y^z_{88}]$.

Zaprezentowane podejście badawcze pozwala na określenie zależności aktywnych i pasywnych zachodzących się w złożonym systemie przestrzeni geograficznej. Obrazuje ono wzajemne relacje aktywne i pasywne zachodzące między grupami, a także między poszczególnymi elementami przestrzeni geograficznej. W ten sposób możliwa jest całościowa analiza procesów dokonujących się w przestrzeni geograficznej.

PRZESTRZEŃ PRZEMYSŁOWA

Przestrzeń przemysłowa (Y_2) jest jednym z elementów przestrzeni geograficznej. Kształtuje się ona w wyniku określonych uwarunkowań i procesów wewnętrznych [y^y_{22}] kształtujących struktury przemysłowe oraz w wyniku wzajemnych relacji zachodzących między pozostałymi elementami przestrzeni geograficznej (tabela 1).

Relacje aktywne ilustrujące oddziaływanie elementów przestrzeni przemysłowej na elementy przestrzeni przyrodniczej opisuje część wiersza ($y^x_{21}, \dots, y^x_{27}$), wpływ przestrzeni przemysłowej na elementy przestrzeni społeczno-gospodarczej – część wiersza ($y^y_{21}, y^y_{23}, \dots, y^y_{28}$), a wpływ przestrzeni na elementy przestrzeni kulturowej – pozostała część wiersza ($y^z_{21}, \dots, y^z_{28}$).

Relacje pasywne, obrazujące oddziaływanie poszczególnych elementów przestrzeni geograficznej na przestrzeń przemysłową, ilustruje kolumna od [x^y_{12}] po [z^y_{82}], oddziaływanie na przestrzeń przemysłową elementów przestrzeni przyrodniczej ilustruje część kolumny [$x^y_{12}, \dots, x^y_{72}$], oddziaływanie na nią elementów przestrzeni społeczno-gospodarczej ilustruje [$y^y_{12}, y^y_{32}, \dots, y^y_{82}$], a wpływ elementów przestrzeni kulturowej – [$z^y_{12}, \dots, z^y_{82}$].

Przedstawienie ujęcia przestrzeni geograficznej pozwala na określanie wzajemnych relacji zachodzących między jej elementami. W zależności od celów badawczych ten ogólny model może być wykorzystany w bardziej szczegółowych badaniach dotyczących analizy relacji między wybranymi elementami przestrzeni, np. podłoża geologicznego, przestrzeni rolniczej, sieci osadniczej czy świadomości społecznej i zasobów intelektualnych społeczeństwa.

Zaprezentowany model może stanowić matrycę do bardziej szczegółowych badań. Poszczególne elementy przestrzeni geograficznej mają określoną strukturę, np. stosunki demograficzne obejmują różnorodne struktury (płci, wieku, urodzeń, zgonów, wykształcenia), między którymi można określić ich wzajemne relacje, ale także ich relacje z wybranymi elementami otoczenia (np. zasoby kapitałowe, kultura duchowa).

FUNKCJE PRZEDSIĘBIORSTW W PRZESTRZENI GEOGRAFICZNEJ

W poniższych rozważaniach podejmujemy próbę określenia zależności przestrzeni przemysłowej z pozostałymi elementami przestrzeni geograficznej (tabela 2). Porównanie wartości relacji aktywnych z relacjami pasywnymi pozwala określić bilans wzajemnych relacji, który wskazuje na nasilenie powiązań działalności przestrzeni przemysłowej z pozostałymi elementami przestrzeni geograficznej.

Przestrzeń przemysłowa obejmuje różnorodne przedsiębiorstwa wraz z ich wzajemnymi powiązaniem produkcyjnymi oraz powiązaniem z otoczeniem. Bardziej szczegółowe relacje aktywne i pasywne zachodzące między poszczególnymi przedsiębiorstwami (P_i) a poszczególnymi elementami przestrzeni geograficznej przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 1. Model funkcjonowania przestrzeni geograficznej

Elementy przestrzeni geograficznej		Przestrzeń przyrodnicza							Przestrzeń społeczno-gospodarcza							Przestrzeń kulturowa																	
		X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Z ₁	Z ₂	Z ₃	Z ₄	Z ₅	Z ₆	Z ₇	Z ₈									
Elementy przestrzeni geograficznej	Przestrzeń przyrodnicza	X ₁	X ^k ₁₁	X ^k ₁₂	X ^k ₁₃	X ^k ₁₄	X ^k ₁₅	X ^k ₁₆	X ^k ₁₇	X ^k ₁₈	X ^k ₁₉	X ^k ₂₀	X ^k ₂₁	X ^k ₂₂	X ^k ₂₃	X ^k ₂₄	X ^k ₂₅	X ^k ₂₆	X ^k ₂₇	X ^k ₂₈	X ^k ₂₉	X ^k ₃₀	X ^k ₃₁	X ^k ₃₂	X ^k ₃₃	X ^k ₃₄	X ^k ₃₅	X ^k ₃₆	X ^k ₃₇	X ^k ₃₈			
		X ₂	X ^k ₂₁	X ^k ₂₂	X ^k ₂₃	X ^k ₂₄	X ^k ₂₅	X ^k ₂₆	X ^k ₂₇	X ^k ₂₈	X ^k ₂₉	X ^k ₃₀	X ^k ₃₁	X ^k ₃₂	X ^k ₃₃	X ^k ₃₄	X ^k ₃₅	X ^k ₃₆	X ^k ₃₇	X ^k ₃₈	X ^k ₃₉	X ^k ₄₀	X ^k ₄₁	X ^k ₄₂	X ^k ₄₃	X ^k ₄₄	X ^k ₄₅	X ^k ₄₆	X ^k ₄₇	X ^k ₄₈	X ^k ₄₉	X ^k ₅₀	
	Przestrzeń społeczno-gospodarcza	X ₃	X ^k ₃₁	X ^k ₃₂	X ^k ₃₃	X ^k ₃₄	X ^k ₃₅	X ^k ₃₆	X ^k ₃₇	X ^k ₃₈	X ^k ₃₉	X ^k ₄₀	X ^k ₄₁	X ^k ₄₂	X ^k ₄₃	X ^k ₄₄	X ^k ₄₅	X ^k ₄₆	X ^k ₄₇	X ^k ₄₈	X ^k ₄₉	X ^k ₅₀	X ^k ₅₁	X ^k ₅₂	X ^k ₅₃	X ^k ₅₄	X ^k ₅₅	X ^k ₅₆	X ^k ₅₇	X ^k ₅₈	X ^k ₅₉	X ^k ₆₀	
		X ₄	X ^k ₄₁	X ^k ₄₂	X ^k ₄₃	X ^k ₄₄	X ^k ₄₅	X ^k ₄₆	X ^k ₄₇	X ^k ₄₈	X ^k ₄₉	X ^k ₅₀	X ^k ₅₁	X ^k ₅₂	X ^k ₅₃	X ^k ₅₄	X ^k ₅₅	X ^k ₅₆	X ^k ₅₇	X ^k ₅₈	X ^k ₅₉	X ^k ₆₀	X ^k ₆₁	X ^k ₆₂	X ^k ₆₃	X ^k ₆₄	X ^k ₆₅	X ^k ₆₆	X ^k ₆₇	X ^k ₆₈	X ^k ₆₉	X ^k ₇₀	
	Przestrzeń kulturowa	X ₅	X ^k ₅₁	X ^k ₅₂	X ^k ₅₃	X ^k ₅₄	X ^k ₅₅	X ^k ₅₆	X ^k ₅₇	X ^k ₅₈	X ^k ₅₉	X ^k ₆₀	X ^k ₆₁	X ^k ₆₂	X ^k ₆₃	X ^k ₆₄	X ^k ₆₅	X ^k ₆₆	X ^k ₆₇	X ^k ₆₈	X ^k ₆₉	X ^k ₇₀	X ^k ₇₁	X ^k ₇₂	X ^k ₇₃	X ^k ₇₄	X ^k ₇₅	X ^k ₇₆	X ^k ₇₇	X ^k ₇₈	X ^k ₇₉	X ^k ₈₀	
		X ₆	X ^k ₆₁	X ^k ₆₂	X ^k ₆₃	X ^k ₆₄	X ^k ₆₅	X ^k ₆₆	X ^k ₆₇	X ^k ₆₈	X ^k ₆₉	X ^k ₇₀	X ^k ₇₁	X ^k ₇₂	X ^k ₇₃	X ^k ₇₄	X ^k ₇₅	X ^k ₇₆	X ^k ₇₇	X ^k ₇₈	X ^k ₇₉	X ^k ₈₀	X ^k ₈₁	X ^k ₈₂	X ^k ₈₃	X ^k ₈₄	X ^k ₈₅	X ^k ₈₆	X ^k ₈₇	X ^k ₈₈	X ^k ₈₉	X ^k ₉₀	
	Elementy przestrzeni geograficznej	Przestrzeń społeczno-gospodarcza	Y ₁	Y ^k ₁₁	Y ^k ₁₂	Y ^k ₁₃	Y ^k ₁₄	Y ^k ₁₅	Y ^k ₁₆	Y ^k ₁₇	Y ^k ₁₈	Y ^k ₁₉	Y ^k ₂₀	Y ^k ₂₁	Y ^k ₂₂	Y ^k ₂₃	Y ^k ₂₄	Y ^k ₂₅	Y ^k ₂₆	Y ^k ₂₇	Y ^k ₂₈	Y ^k ₂₉	Y ^k ₃₀	Y ^k ₃₁	Y ^k ₃₂	Y ^k ₃₃	Y ^k ₃₄	Y ^k ₃₅	Y ^k ₃₆	Y ^k ₃₇	Y ^k ₃₈	Y ^k ₃₉	Y ^k ₄₀
			Y ₂	Y ^k ₂₁	Y ^k ₂₂	Y ^k ₂₃	Y ^k ₂₄	Y ^k ₂₅	Y ^k ₂₆	Y ^k ₂₇	Y ^k ₂₈	Y ^k ₂₉	Y ^k ₃₀	Y ^k ₃₁	Y ^k ₃₂	Y ^k ₃₃	Y ^k ₃₄	Y ^k ₃₅	Y ^k ₃₆	Y ^k ₃₇	Y ^k ₃₈	Y ^k ₃₉	Y ^k ₄₀	Y ^k ₄₁	Y ^k ₄₂	Y ^k ₄₃	Y ^k ₄₄	Y ^k ₄₅	Y ^k ₄₆	Y ^k ₄₇	Y ^k ₄₈	Y ^k ₄₉	Y ^k ₅₀
Przestrzeń kulturowa		Y ₃	Y ^k ₃₁	Y ^k ₃₂	Y ^k ₃₃	Y ^k ₃₄	Y ^k ₃₅	Y ^k ₃₆	Y ^k ₃₇	Y ^k ₃₈	Y ^k ₃₉	Y ^k ₄₀	Y ^k ₄₁	Y ^k ₄₂	Y ^k ₄₃	Y ^k ₄₄	Y ^k ₄₅	Y ^k ₄₆	Y ^k ₄₇	Y ^k ₄₈	Y ^k ₄₉	Y ^k ₅₀	Y ^k ₅₁	Y ^k ₅₂	Y ^k ₅₃	Y ^k ₅₄	Y ^k ₅₅	Y ^k ₅₆	Y ^k ₅₇	Y ^k ₅₈	Y ^k ₅₉	Y ^k ₆₀	
		Y ₄	Y ^k ₄₁	Y ^k ₄₂	Y ^k ₄₃	Y ^k ₄₄	Y ^k ₄₅	Y ^k ₄₆	Y ^k ₄₇	Y ^k ₄₈	Y ^k ₄₉	Y ^k ₅₀	Y ^k ₅₁	Y ^k ₅₂	Y ^k ₅₃	Y ^k ₅₄	Y ^k ₅₅	Y ^k ₅₆	Y ^k ₅₇	Y ^k ₅₈	Y ^k ₅₉	Y ^k ₆₀	Y ^k ₆₁	Y ^k ₆₂	Y ^k ₆₃	Y ^k ₆₄	Y ^k ₆₅	Y ^k ₆₆	Y ^k ₆₇	Y ^k ₆₈	Y ^k ₆₉	Y ^k ₇₀	
Przestrzeń kulturowa		Y ₅	Y ^k ₅₁	Y ^k ₅₂	Y ^k ₅₃	Y ^k ₅₄	Y ^k ₅₅	Y ^k ₅₆	Y ^k ₅₇	Y ^k ₅₈	Y ^k ₅₉	Y ^k ₆₀	Y ^k ₆₁	Y ^k ₆₂	Y ^k ₆₃	Y ^k ₆₄	Y ^k ₆₅	Y ^k ₆₆	Y ^k ₆₇	Y ^k ₆₈	Y ^k ₆₉	Y ^k ₇₀	Y ^k ₇₁	Y ^k ₇₂	Y ^k ₇₃	Y ^k ₇₄	Y ^k ₇₅	Y ^k ₇₆	Y ^k ₇₇	Y ^k ₇₈	Y ^k ₇₉	Y ^k ₈₀	
		Y ₆	Y ^k ₆₁	Y ^k ₆₂	Y ^k ₆₃	Y ^k ₆₄	Y ^k ₆₅	Y ^k ₆₆	Y ^k ₆₇	Y ^k ₆₈	Y ^k ₆₉	Y ^k ₇₀	Y ^k ₇₁	Y ^k ₇₂	Y ^k ₇₃	Y ^k ₇₄	Y ^k ₇₅	Y ^k ₇₆	Y ^k ₇₇	Y ^k ₇₈	Y ^k ₇₉	Y ^k ₈₀	Y ^k ₈₁	Y ^k ₈₂	Y ^k ₈₃	Y ^k ₈₄	Y ^k ₈₅	Y ^k ₈₆	Y ^k ₈₇	Y ^k ₈₈	Y ^k ₈₉	Y ^k ₉₀	
Przestrzeń kulturowa		Z ₁	Z ^k ₁₁	Z ^k ₁₂	Z ^k ₁₃	Z ^k ₁₄	Z ^k ₁₅	Z ^k ₁₆	Z ^k ₁₇	Z ^k ₁₈	Z ^k ₁₉	Z ^k ₂₀	Z ^k ₂₁	Z ^k ₂₂	Z ^k ₂₃	Z ^k ₂₄	Z ^k ₂₅	Z ^k ₂₆	Z ^k ₂₇	Z ^k ₂₈	Z ^k ₂₉	Z ^k ₃₀	Z ^k ₃₁	Z ^k ₃₂	Z ^k ₃₃	Z ^k ₃₄	Z ^k ₃₅	Z ^k ₃₆	Z ^k ₃₇	Z ^k ₃₈	Z ^k ₃₉	Z ^k ₄₀	
		Z ₂	Z ^k ₂₁	Z ^k ₂₂	Z ^k ₂₃	Z ^k ₂₄	Z ^k ₂₅	Z ^k ₂₆	Z ^k ₂₇	Z ^k ₂₈	Z ^k ₂₉	Z ^k ₃₀	Z ^k ₃₁	Z ^k ₃₂	Z ^k ₃₃	Z ^k ₃₄	Z ^k ₃₅	Z ^k ₃₆	Z ^k ₃₇	Z ^k ₃₈	Z ^k ₃₉	Z ^k ₄₀	Z ^k ₄₁	Z ^k ₄₂	Z ^k ₄₃	Z ^k ₄₄	Z ^k ₄₅	Z ^k ₄₆	Z ^k ₄₇	Z ^k ₄₈	Z ^k ₄₉	Z ^k ₅₀	
Przestrzeń kulturowa	Z ₃	Z ^k ₃₁	Z ^k ₃₂	Z ^k ₃₃	Z ^k ₃₄	Z ^k ₃₅	Z ^k ₃₆	Z ^k ₃₇	Z ^k ₃₈	Z ^k ₃₉	Z ^k ₄₀	Z ^k ₄₁	Z ^k ₄₂	Z ^k ₄₃	Z ^k ₄₄	Z ^k ₄₅	Z ^k ₄₆	Z ^k ₄₇	Z ^k ₄₈	Z ^k ₄₉	Z ^k ₅₀	Z ^k ₅₁	Z ^k ₅₂	Z ^k ₅₃	Z ^k ₅₄	Z ^k ₅₅	Z ^k ₅₆	Z ^k ₅₇	Z ^k ₅₈	Z ^k ₅₉	Z ^k ₆₀		
	Z ₄	Z ^k ₄₁	Z ^k ₄₂	Z ^k ₄₃	Z ^k ₄₄	Z ^k ₄₅	Z ^k ₄₆	Z ^k ₄₇	Z ^k ₄₈	Z ^k ₄₉	Z ^k ₅₀	Z ^k ₅₁	Z ^k ₅₂	Z ^k ₅₃	Z ^k ₅₄	Z ^k ₅₅	Z ^k ₅₆	Z ^k ₅₇	Z ^k ₅₈	Z ^k ₅₉	Z ^k ₆₀	Z ^k ₆₁	Z ^k ₆₂	Z ^k ₆₃	Z ^k ₆₄	Z ^k ₆₅	Z ^k ₆₆	Z ^k ₆₇	Z ^k ₆₈	Z ^k ₆₉	Z ^k ₇₀		
Przestrzeń kulturowa	Z ₅	Z ^k ₅₁	Z ^k ₅₂	Z ^k ₅₃	Z ^k ₅₄	Z ^k ₅₅	Z ^k ₅₆	Z ^k ₅₇	Z ^k ₅₈	Z ^k ₅₉	Z ^k ₆₀	Z ^k ₆₁	Z ^k ₆₂	Z ^k ₆₃	Z ^k ₆₄	Z ^k ₆₅	Z ^k ₆₆	Z ^k ₆₇	Z ^k ₆₈	Z ^k ₆₉	Z ^k ₇₀	Z ^k ₇₁	Z ^k ₇₂	Z ^k ₇₃	Z ^k ₇₄	Z ^k ₇₅	Z ^k ₇₆	Z ^k ₇₇	Z ^k ₇₈	Z ^k ₇₉	Z ^k ₈₀		
	Z ₆	Z ^k ₆₁	Z ^k ₆₂	Z ^k ₆₃	Z ^k ₆₄	Z ^k ₆₅	Z ^k ₆₆	Z ^k ₆₇	Z ^k ₆₈	Z ^k ₆₉	Z ^k ₇₀	Z ^k ₇₁	Z ^k ₇₂	Z ^k ₇₃	Z ^k ₇₄	Z ^k ₇₅	Z ^k ₇₆	Z ^k ₇₇	Z ^k ₇₈	Z ^k ₇₉	Z ^k ₈₀	Z ^k ₈₁	Z ^k ₈₂	Z ^k ₈₃	Z ^k ₈₄	Z ^k ₈₅	Z ^k ₈₆	Z ^k ₈₇	Z ^k ₈₈	Z ^k ₈₉	Z ^k ₉₀		
Przestrzeń kulturowa	Z ₇	Z ^k ₇₁	Z ^k ₇₂	Z ^k ₇₃	Z ^k ₇₄	Z ^k ₇₅	Z ^k ₇₆	Z ^k ₇₇	Z ^k ₇₈	Z ^k ₇₉	Z ^k ₈₀	Z ^k ₈₁	Z ^k ₈₂	Z ^k ₈₃	Z ^k ₈₄	Z ^k ₈₅	Z ^k ₈₆	Z ^k ₈₇	Z ^k ₈₈	Z ^k ₈₉	Z ^k ₉₀	Z ^k ₉₁	Z ^k ₉₂	Z ^k ₉₃	Z ^k ₉₄	Z ^k ₉₅	Z ^k ₉₆	Z ^k ₉₇	Z ^k ₉₈	Z ^k ₉₉	Z ^k ₁₀₀		
	Z ₈	Z ^k ₈₁	Z ^k ₈₂	Z ^k ₈₃	Z ^k ₈₄	Z ^k ₈₅	Z ^k ₈₆	Z ^k ₈₇	Z ^k ₈₈	Z ^k ₈₉	Z ^k ₉₀	Z ^k ₉₁	Z ^k ₉₂	Z ^k ₉₃	Z ^k ₉₄	Z ^k ₉₅	Z ^k ₉₆	Z ^k ₉₇	Z ^k ₉₈	Z ^k ₉₉	Z ^k ₁₀₀	Z ^k ₁₀₁	Z ^k ₁₀₂	Z ^k ₁₀₃	Z ^k ₁₀₄	Z ^k ₁₀₅	Z ^k ₁₀₆	Z ^k ₁₀₇	Z ^k ₁₀₈	Z ^k ₁₀₉	Z ^k ₁₁₀		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2. Relacje aktywne i pasywne przestrzeni przemysłowej z otoczeniem

Elementy przestrzeni geograficznej			Relacje aktywne przemysłu (A)	Przeźrenie przemysłowa (Y)	Relacje pasywne przemysłu (P)
Przeźrenie przyrodnicza	Podłoże geologiczne	X ₁	y ^x ₂₁		
	Warunki klimatyczne	X ₂	y ^x ₂₂	x ^y ₂₂	
	Stosunki wodne	X ₃	y ^x ₂₃	x ^y ₃₂	
	Ukształtowanie powierzchni	X ₄	y ^x ₂₄	x ^y ₄₂	
	Gleby	X ₅	y ^x ₂₅	x ^y ₅₂	
	Świat roślin	X ₆	y ^x ₂₆	x ^y ₆₂	
	Świat zwierząt	X ₇	y ^x ₂₇	x ^y ₇₂	
Przeźrenie społeczno-gospodarcza	Struktura rolnictwa	Y ₁	y ^y ₂₁	y ^y ₁₂	
	Sieć usług	Y ₃	y ^y ₂₃	y ^y ₃₂	
	Sieć instytucji	Y ₄	y ^y ₂₄	y ^y ₄₂	
	Sieć komunikacyjna	Y ₅	y ^y ₂₅	y ^y ₅₂	
	Stosunki demograficzne	Y ₆	y ^y ₂₆	y ^y ₆₂	
	Sieć osadnicza	Y ₇	y ^y ₂₇	y ^y ₇₂	
	Zasoby kapitałowe ludności	Y ₈	y ^y ₂₈	y ^y ₈₂	
Przeźrenie kulturowa	Kultura materialna	Z ₁	y ^z ₂₁	z ^y ₁₂	
	Kultura duchowa	Z ₂	y ^z ₂₂	z ^y ₂₂	
	Aspiracje społeczeństwa	Z ₃	y ^z ₂₃	z ^y ₃₂	
	Poziom wykształcenie	Z ₄	y ^z ₂₄	z ^y ₄₂	
	Zasoby intelektualne	Z ₅	y ^z ₂₅	z ^y ₅₂	
	Świadomość społeczna	Z ₆	y ^z ₂₆	z ^y ₆₂	
	Świadomość polityczna	Z ₇	y ^z ₂₇	z ^y ₇₂	
	Świadomość kulturowa	Z ₈	y ^z ₂₈	z ^y ₈₂	

Źródło: opracowanie własne

Porównanie wartości relacji aktywnych i pasywnych danego przedsiębiorstwa umożliwia określenie bilansu wzajemnych relacji.

Poszczególne przedsiębiorstwa nie stanowią jednorodnego zbioru, lecz odznaczają się dużym zróżnicowaniem w świetle wielu cech (tabela 4). W związku z tym możemy wyróżnić różne typy przedsiębiorstw na podstawie:

- wielkości potencjału ekonomicznego (G₁): mikro-przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa małe, przedsiębiorstwa średnie, przedsiębiorstwa duże, korporacje przemysłowe [g^g₁₁],
- przynależności branżowej (G₂): przedsiębiorstwa należące do określonych sektorów przemysłowych, np. przedsiębiorstwa przemysłu maszynowego, energetycznego, chemicznego, spożywczego, elektronicznego,
- spełnianych funkcji w przestrzeni geograficznej (G₄): przedsiębiorstwa o funkcjach światowych, europejskich, krajowych, regionalnych, lokalnych,
- form własności (G₄): przedsiębiorstwa będące własnością państwową, własnością komunalną, własnością prywatną lub własnością zagraniczną oraz przedsiębiorstwa o własności mieszanej, np. prywatno-zagraniczne.

Tabela 3. Relacje aktywne i pasywne przedsiębiorstw przemysłowych z elementami przestrzeni geograficznej

Elementy przestrzeni geograficznej		Relacje aktywne			Relacje pasywne			
		P_1	...	P_n	P_1	...	P_n	
Przyrodnicza	Podłoże geologiczne	X_1	x^p_{11}	...	x^p_{1n}	y^x_{11}	...	p^x_{n1}
	Warunki klimatyczne	X_2	x^p_{21}	...	x^p_{2n}	y^x_{12}	...	p^x_{n2}
	Stosunki wodne	X_3	x^p_{31}	...	x^p_{3n}	y^x_{13}	...	p^x_{n3}
	Ukształtowanie powierzchni	X_4	x^p_{41}	...	x^p_{4n}	y^x_{14}	...	p^x_{n4}
	Gleby	X_5	x^p_{51}	...	x^p_{5n}	y^x_{15}	...	p^x_{n5}
	Świat roślin	X_6	x^p_{61}	...	x^p_{6n}	y^x_{16}	...	p^x_{n6}
	Świat zwierząt	X_7	x^p_{71}	...	x^p_{7n}	y^x_{17}	...	p^x_{n7}
Społeczno-gospodarcza	Przestrzeń rolnicza	Y_1	y^p_{11}	...	y^p_{1n}	y^y_{11}	...	p^y_{n1}
	Przestrzeń przemysłowa	Y_2	y^p_{21}	...	y^p_{2n}	y^y_{12}	...	p^y_{n2}
	Sieć usług	Y_3	y^p_{31}	...	y^p_{3n}	y^y_{13}	...	p^y_{n3}
	Sieć instytucji	Y_4	y^p_{41}	...	y^p_{4n}	y^y_{14}	...	p^y_{n4}
	Sieć komunikacyjna	Y_5	y^p_{51}	...	y^p_{5n}	y^y_{15}	...	p^y_{n5}
	Stosunki demograficzne	Y_6	y^p_{61}	...	y^p_{6n}	y^y_{16}	...	p^y_{n6}
	Sieć osadnicza	Y_7	y^p_{71}	...	y^p_{7n}	y^y_{17}	...	p^y_{n7}
	Zasoby kapitałowe ludności	Y_8	y^p_{81}	...	y^p_{8n}	y^y_{18}	...	p^y_{n8}
Kulturowa	Kultura materialna	Z_1	z^p_{11}	...	z^p_{1n}	z^z_{11}	...	p^z_{n1}
	Kultura duchowa	Z_2	z^p_{21}	...	z^p_{2n}	z^z_{12}	...	p^z_{n2}
	Aspiracje społeczeństwa	Z_3	z^p_{31}	...	z^p_{3n}	z^z_{13}	...	p^z_{n3}
	Poziom wykształcenia	Z_4	z^p_{41}	...	z^p_{4n}	z^z_{14}	...	p^z_{n4}
	Zasoby intelektualne	Z_5	z^p_{51}	...	z^p_{5n}	z^z_{15}	...	p^z_{n5}
	Świadomość społeczna	Z_6	z^p_{61}	...	z^p_{6n}	z^z_{16}	...	p^z_{n6}
	Świadomość polityczna	Z_7	z^p_{71}	...	z^p_{7n}	z^z_{17}	...	p^z_{n7}
	Świadomość kulturowa	Z_8	z^p_{81}	...	z^p_{8n}	z^z_{18}	...	p^z_{n8}

Źródło: opracowanie własne

W zależności od zasięgu powiązań rynkowych w zakresie zbytu gotowych wyrobów czy powiązań kooperacyjnych przedsiębiorstwa mogą pełnić funkcje: lokalne (pracujące na potrzeby miejscowego rynku), regionalne, krajowe, europejskie i światowe.

Rozmiary działalności wytwórczej przedsiębiorstw kształtują się także w wyniku określonej polityki – znaczący wpływ wywiera tu polityka gospodarcza (D_1), polityka społeczna (D_2), polityka międzynarodowa (D_3), polityka krajowa (D_4) czy polityka obronna.

Działalność przedsiębiorstwa (produkcyjna, usługowa, produkcyjno-usługowa) dokonuje się na podstawie reguł rozwoju mikroekonomicznego, dla których podstawowym kryterium działalności jest maksymalizacja zysku. Pod wpływem działania określonej polityki na funkcjonowanie przedsiębiorstw nakładają się reguły rozwoju mezoekonomicznego i rozwoju makroekonomicznego, np. produkcja sprzętu na rzecz obronności, dotowana produkcja na potrzeby konsumpcyjne ludności etc.

W procesie przemian między wyróżnionymi kategoriami przedsiębiorstw kształtują się także określone relacje aktywne i pasywne (tabela 4). Wpływ wartości potencjału ekonomicznego przedsiębiorstwa może oddziaływać na ich branże [g^g_{12}], funkcje [g^g_{13}], określone skale układów przestrzennych od [g^p_{11}] po [g^p_{15}] oraz różne rodzaje polityki od [g^d_{11}] po [g^d_{14}]. I odwrotnie – na wielkość potencjału przedsiębiorstw wpływają

Tabela 4. Model funkcjonowania przestrzeni przemysłowej

Kategorie przedsiębiorstw		Typy przedsiębiorstw								Funkcje w przestrzeni geograficznej					Rodzaje polityki			
		G ₁	G ₂	G ₃	G ₄	P ₁	P ₂	P ₃	P ₄	P ₅	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄				
Typy przedsiębiorstw	Wielkość potencjału ekonomicznego	G ₁	g ^g ₁₅	g ^g ₁₆	g ^g ₁₇	g ^p ₁₁	g ^p ₁₂	g ^p ₁₃	g ^p ₁₄	g ^p ₁₅	g ^d ₁₁	g ^d ₁₂	g ^d ₁₃	g ^d ₁₄				
	Przynależność branżowa	G ₂	g ^g ₂₁	g ^g ₂₂	g ^g ₂₃	g ^g ₂₄	g ^p ₂₁	g ^p ₂₂	g ^p ₂₃	g ^p ₂₄	g ^p ₂₅	g ^d ₂₁	g ^d ₂₂	g ^d ₂₄				
	Funkcje	G ₃	g ^g ₃₁	g ^g ₃₂	g ^g ₃₃	g ^g ₃₄	g ^p ₃₁	g ^p ₃₂	g ^p ₃₃	g ^p ₃₄	g ^p ₃₅	g ^d ₃₁	g ^d ₃₂	g ^d ₃₃	g ^d ₃₄			
	Własność	G ₄	g ^g ₄₁	g ^g ₄₂	g ^g ₄₃	g ^g ₄₄	g ^p ₄₁	g ^p ₄₂	g ^p ₄₃	g ^p ₄₄	g ^p ₄₅	g ^d ₄₁	g ^d ₄₂	g ^d ₄₃	g ^d ₄₄			
Funkcje w przestrzeni geograficznej	Światowe	P ₁	p ^g ₁₁	p ^g ₁₂	p ^g ₁₃	p ^g ₁₄	p ^p ₁₁	p ^p ₁₂	p ^p ₁₃	p ^p ₁₄	p ^p ₁₅	p ^d ₁₁	p ^d ₁₂	p ^d ₁₃	p ^d ₁₄			
	Grupy krajów	P ₂	p ^g ₂₁	p ^g ₂₂	p ^g ₂₃	p ^g ₂₄	p ^p ₂₁	p ^p ₂₂	p ^p ₂₃	p ^p ₂₄	p ^p ₂₅	p ^d ₂₁	p ^d ₂₂	p ^d ₂₃	p ^d ₂₄			
	Krajowe	P ₃	p ^g ₃₁	p ^g ₃₂	p ^g ₃₃	p ^g ₃₄	p ^p ₃₁	p ^p ₃₂	p ^p ₃₃	p ^p ₃₄	p ^p ₃₅	p ^d ₃₁	p ^d ₃₂	p ^d ₃₃	p ^d ₃₄			
	Regionalne	P ₄	p ^g ₄₁	p ^g ₄₂	p ^g ₄₃	p ^g ₄₄	p ^p ₄₁	p ^p ₄₂	p ^p ₄₃	p ^p ₄₄	p ^p ₄₅	p ^d ₄₁	p ^d ₄₂	p ^d ₄₃	p ^d ₄₄			
	Lokalne	P ₅	p ^g ₅₁	p ^g ₅₂	p ^g ₅₃	p ^g ₅₄	p ^p ₅₁	p ^p ₅₂	p ^p ₅₃	p ^p ₅₄	p ^p ₅₅	p ^d ₅₁	p ^d ₅₂	p ^d ₅₃	p ^d ₅₄			
	Gospodarcza	D ₁	d ^g ₁₁	d ^g ₁₂	d ^g ₁₃	d ^g ₁₄	d ^p ₁₁	d ^p ₁₂	d ^p ₁₃	d ^p ₁₄	d ^p ₁₅	d ^d ₁₁	d ^d ₁₂	d ^d ₁₃	d ^d ₁₄			
	Spoleczna	D ₂	d ^g ₂₁	d ^g ₂₂	d ^g ₂₃	d ^g ₂₄	d ^p ₂₁	d ^p ₂₂	d ^p ₂₃	d ^p ₂₄	d ^p ₂₅	d ^d ₂₁	d ^d ₂₂	d ^d ₂₃	d ^d ₂₄			
Rodzaje polityki	Międzynarodowa	D ₃	d ^g ₃₁	d ^g ₃₂	d ^g ₃₃	d ^g ₃₄	d ^p ₃₁	d ^p ₃₂	d ^p ₃₃	d ^p ₃₄	d ^p ₃₅	d ^d ₃₁	d ^d ₃₂	d ^d ₃₃	d ^d ₃₄			
	Krajowa	D ₄	d ^g ₄₁	d ^g ₄₂	d ^g ₄₃	d ^g ₄₄	d ^p ₄₁	d ^p ₄₂	d ^p ₄₃	d ^p ₄₄	d ^p ₄₅	d ^d ₄₁	d ^d ₄₂	d ^d ₄₃	d ^d ₄₄			

Źródło: opracowanie własne

określone relacje pasywne przedstawione od $[g_{21}^g]$ po d_{41}^g . W podobny sposób można określić relacje aktywne i pasywne zachodzące się między pozostałymi elementami modelu.

PRZEMIANY PRZESTRZENI PRZEMYSŁOWEJ

Przestrzeń geograficzna, a w jej strukturze także przestrzeń przemysłowa czy bardziej precyzyjnie – poszczególne przedsiębiorstwa, nie ma struktury stabilnej, jednak w procesie rozwoju technicznego, społeczno-gospodarczego i kulturowego bądź też na skutek relacji politycznych dokonują się w niej – z różnym nasileniem – ciągłe przemiany w dotyczące wielkości potencjału i spełnianych funkcji.

W zależności od zmian potencjału ekonomicznego, pełnionych funkcji, rodzaju działalności produkcyjnej, polityki gospodarczej czy relacji konkurencyjnych poszczególne przedsiębiorstwa mogą zachowywać się jako elementy:

- nowo pojawiające się (związane z rozwojem technologicznym w wyniku nasilającego się postępu cywilizacyjnego),
- rozwijające się (w wyniku wzrostu potencjału wytwórczego i zwiększającej się chłonności rynku na oferowane produkty),
- stagnujące (w wyniku stabilności potencjału ekonomicznego oraz stabilności rynku na wytwarzane produkty),
- ulegające recesji (najczęściej w wyniku relacji konkurencyjnych czy stopniowego zmniejszania zapotrzebowania rynku na oferowane do tej pory produkty),
- zanikające (w wyniku agresywnej konkurencji innych przedsiębiorstw lub stopniowo utraty rynku na wytwarzane produkty),
- o wahających się tendencjach rozwoju (w wyniku zmian wielkości potencjału ekonomicznego i rozmiarów produkcji, które dokonują się w drodze restrukturyzacji oraz podejmowania nowej działalności wytwórczej lub dostosowania rozmiarów produkcji do potrzeb zmieniającego się rynku).

W świetle przedstawionych rozważań przyjmujemy, że analizę zachowań przedsiębiorstw przemysłowych należy rozpatrywać w procesie przemian. Analiza ta powinna obejmować:

- analizę dotychczasowego procesu kształtowania przedsiębiorstw jako elementów przestrzeni przemysłowej i geograficznej w określonej skali układów przestrzennych, a także ich ocenę z punktu widzenia zakładanych celów rozwojowych,
- ocenę współczesnego potencjału podmiotów gospodarczych, poziomu rozwoju techniczno-ekonomicznego oraz przemian ich funkcji, zmian struktur branżowych, przestrzennych i branżowo-przestrzennych,
- określanie i ocenę zarysowujących się kierunków przemian przedsiębiorstw (potencjału wytwórczego, spełnianych funkcji, stopnia stabilności lokalizacji i rynku) oraz ich miejsca w układach przestrzennych, które występują we współczesnych uwarunkowaniach, a także zakres ich możliwości w realizacji zakładanych celów rozwojowych,
- wpływ przeszłych, aktualnych i zmieniających się czynników występujących w różnej skali układów przestrzennych na zmiany relacji zachodzących między przedsiębiorstwami a ich otoczeniem,

- określenie zarysowujących się możliwości rozwoju w określonych warunkach i w określonym okresie czasie, z uwzględnieniem stałości lub zmienności nasilenia czynników i uwarunkowań rozwojowych płynących z otoczenia,
- ocenę prognozy przewidywanych kierunków przemian i możliwości rozwojowych przedsiębiorstwa z punktu widzenia możliwości realizacji zakładanych celów rozwojowych, wielkości potencjału ekonomicznego, społecznego, zmienności struktury przestrzennej oraz racjonalności społecznej, ekonomicznej, kulturowej, w tym etyczno-moralnej.

Wyniki uzyskane w efekcie zarysowanego podejścia badawczego mogą przyczynić się do podnoszenia znaczenia geografii (w tym geografii społeczno-gospodarczej oraz geografii przemysłu) w praktyce gospodarczej, ponieważ dostarczają ważnych przesłanek (diagnoz) niezbędnych do podejmowania racjonalnych decyzji w zakresie zarządzania i budowy racjonalnych strategii rozwojowych przedsiębiorstw, sektorów gospodarczych i kształtowania układów przestrzennych. Nieuwzględnienie zaproponowanego podejścia badawczego na różnych szczeblach władzy może wpływać na podejmowanie nieracjonalnych i nieefektywnych decyzji społeczno-gospodarczych i kulturowych. Może także wpływać na generowanie negatywnych skutków w procesie zarządzania przedsiębiorstwami i instytucjami oraz na zmiany zachowania społeczeństwa w różnej skali układów przestrzennych.

Należy przyjąć, że wszystkie zjawiska i procesy zachodzące w przestrzeni geograficznej mają charakter historyczny, a ich ocena zależy w znacznym stopniu od tego, kto ocenia, dla kogo ocenia, kiedy ocenia i w jakim celu ocenia. Czasem, jak podkreśla Kołodko (2010: 15–17), badacze zapożyczają metody badawcze, interpretację wyników czy elementy wybranych teorii, a nawet szkoły myślenia, z obszarów bardziej rozwiniętych, stojących na wyższym poziomie rozwoju społecznego, rozwoju gospodarczego, mającego odmienną kulturę, wyższą technologię i dojrzsze instytucje i próbują dostosować je do warunków obszarów o niższym poziomie rozwoju (np. hasło „zbudujemy drugą Japonię”, które w istniejących uwarunkowaniach nigdy nie miało szans na realizację; także szerokie otwarcie się na imigrantów nie może przynieść pozytywnych skutków). Jeżeli w odmiennej rzeczywistości krajów ekonomicznie rozwiniętych zastosowane wzorce badawcze opisywały i poprawnie określały prawidłowości rozwoju, to w wypadku krajów mniej rozwiniętych mogą one nie dawać zadawalających rezultatów (np. w warunkach korupcji, wadliwego systemu prawnego, niskiej jakości zasobów pracy i zasobów kulturowych społeczeństwa). W konsekwencji nieuwzględnienie regionalnych i krajowych uwarunkowań oraz przyjmowanie bezkrytycznie wzorców z innych obszarów może prowadzić do negatywnych skutków przyrodniczych, gospodarczo-społecznych i kulturowych.

UWAGI KOŃCOWE

Reasumując, należy przyjąć, że w procesie badawczym przestrzeń geograficzną i jej elementy strukturalne należy traktować jako system przyrodniczy, społeczno-gospodarczy i kulturowy zmieniający się pod wpływem procesów przyrodniczych i rozwoju cywilizacyjnego. Współcześnie procesy te zmierzają do kształtowania społeczeństwa informacyjnego, w którym podstawową bazę rozwoju społecznego, ekonomicznego i kulturowego stanowi nauka – a gospodarka opiera się na wiedzy. Proces ten podlega nieustannym ilościowym, jakościowym i ilościowo-jakościowym przemianom, które występują z różnym

nasileniem w strukturze funkcjonalnej przedsiębiorstw i w różnej skali układów przestrzennych. Obecne zaniedbywanie rozwoju edukacji na różnych szczeblach kształcenia i prac badawczych stworzy w niedalekiej przyszłości poważną barierę w zakresie kształtowania nowoczesnego państwa w wyniku nikłej jakości zasobów intelektualnych elit zarządzających.

W świetle zarysowanych przesłanek geografii, w tym geografii przemysłu, należy traktować jako naukę w pewnym zakresie interdyscyplinarną, która objaśnia działania mechanizmów rządzących procesami gospodarczymi – w tym rozmiarami i jakością produkcji, konsumpcją, oszczędzaniem, inwestowaniem, powiązaniem produkcyjno-przestrzennymi i rynkowymi, kierunkami przepływu strumieni kapitałowo-finansowych i zasobów, interakcjami zachodzącymi w procesach przemian społecznych i kulturowych. Uzyskane wyniki badań mogą służyć jako podstawa do formułowania i realizowania skutecznych strategii rozwoju nie tylko krótkookresowego, lecz także długofalowego. Wymaga to stopniowego odchodzenia od opisu tego, jak wygląda dany element, na rzecz ujęć normatywnych – a więc opisu tego, jaki powinien być dany element. Będzie to stanowić ważną przesłankę dla określenia prognoz na przyszłość, ale nade wszystko może to być punkt wyjścia dla opracowania i realizacji aktywnych programów rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturowego, mających na celu podnoszenie poziomu i jakości życia.

Przedstawione podejście otwiera nowe pola badawcze. Dotyczą one poszukiwania miar określających potencjał poszczególnych elementów przestrzeni geograficznej i ich jednostek strukturalnych, a także wprowadzania wspólnej podstawy umożliwiającej określanie bilansów powiązań i poszukiwanie miar syntetycznych, które pozwolą ustalić, w jakim stopniu wartości poszczególnych elementów strukturalnych wpływają na wartość syntetyczną.

Ważnym problemem jest także konieczność przewyciężenia pewnego konserwatywnego myślenia elit naukowych, elit politycznych i społeczeństwa. Nowe wzorce badawcze i osiągnięcia naukowe przyjmowane są – jak wskazuje życie czy historia – z dużym oporem, który często wynika z nieprzychylności w stosunku do nowych tendencji rozwoju badań naukowych, wymagających przyjmowania nowych zasad i zmiany tradycyjnego systemu myślenia. Przejawia się to w niechęci do wdrażania nowych wzorców badawczych, wynikających z nieokreślonych i niejednoznacznych zachowań ludzi w sferze nauki i gospodarowania (Kołodko, 2010).

Literatura

References

- Elźbieciak, T. (2022). Przemysł czeka na pomoc rządu. Na razie liczy obietnice. Pozyskano z: <https://wysokienapiecie.pl/75859-przemysl-czeka-na-pomoc-rzadu-na-razie-liczy-obietnice/> (dostęp: 30.01.2025).
- Fiodor, B., Gorynia, M. (2021). Czy za kryzysy gospodarcze odpowiadają ekonomiści?. W: M. Gorynia (red.), *Pandemia, wojna, globalne przesilenie*. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.
- Gadomski, W. (2020). *Kryzysy zmieniają gospodarke*. Pozyskano z: <https://www.obserwator-finansowy.pl/tematyka/rynki-finansowe/bankowosc/kryzysy-zmieniaja-gospodarke/> (dostęp: 28.01.2025).
- Kleer, J., Popławski, T. (2021). Kapitał bez narodowości to mit. *Rzeczpospolita*, 29.01.2021.
- Kołodko, G. (2010). *Wędrujący świat*. Warszawa: Prószyński i S-ka.
- Kozieł, H. (2018). Fala globalizacji może się cofnąć jeszcze bardziej. *Rzeczpospolita*, 8.11.2018.
- Kuciński, K. (2021). *Zmaganie z niewiedzą*. Warszawa: Wydawnictwo Delfin.

- Mączyńska, E. (2022). Cywilizacyjne przesilenie i społeczno-gospodarczy (nie)ład. *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego*, 2(97).
- Popławski, T. (2021). Kapitał bez narodowości to mit. *Rzeczpospolita*, 29.01.2021.
- Zioło, Z. (1997). Miejsce struktury przestrzennej przemysłu w przestrzeni geograficznej. W: A. Jackowski, B. Domański (red.), *Geografia, Człowiek, Gospodarka. Profesorowi Bronisławowi Kortusowi w 70 rocznicę urodzin*. Kraków: Instytut Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego, 125–132.
- Zioło, Z. (1999). Model funkcjonowania przestrzeni geograficznej jako próba integracji badań geograficznych. W: A. Lisowski (red.), *Geografia na przełomie wieków – jedność w różnorodności*. Warszawa: Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego, 122–131.
- Zioło, Z. (2014). The Concept of Geographical Space. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Geographica*, V, 20–22.
- Zioło, Z. (2015). Założenia badawcze i propozycja wzorca analizy procesu przemian przedsiębiorstwa przemysłowego. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, 29(4), 7–25.
- Zioło, Z. (2017). The Determinants of Entrepreneurship Development in Spatial Systems. *Przedsiębiorczość – Edukacja*, 13, 8–24.
- Zioło, Z. (2018). Proposal for a Holistic Concept into the Function of an Enterprise and Industry. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, 32(4), 252–270.
- Zioło, Z. (2018). Kształtowanie relacji między regułami rozwoju ekonomicznego w świetle idei sprawiedliwości społecznej. W: S. Lis, K. Zieliński (red.), *Ekonomia przyszłości. Państwo efektywne czy sprawiedliwe*. Kraków: Uniwersytet Ekonomiczny, 203–220.
- Zioło, I., Zioło, Z. (2020). Przestrzeń geograficzna jako przedmiot poznania i zarządzania. W: W. Jagodziński, W. Rakowski (red.), *Szlakami geografii ekonomicznej. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Kazimierzowi Kucińskiemu*. Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe, 47–62.
- Zioło, Z. (2023). Wpływ kryzysów na zmiany uwarunkowań funkcjonowania i rozwoju działalności gospodarczej. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, 37(1), 7–25.

Zbigniew Zioło, prof. dr hab., Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, doktor nauk przyrodniczych, dr hab. i prof. nauk ekonomicznych. Zainteresowania badawcze: teoria i metodologia gospodarki przestrzennej, geografii ekonomicznej, polityki gospodarczej i rozwoju regionalnego.

Zbigniew Zioło, professor, PhD, University of the National Education Commission in Krakow, PhD in natural sciences, professor of economic sciences. Research interests: theory and methodology of spatial management, economic geography, economic policy and regional development.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6316-1034>

Adres / Address:

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
ul. Podchorążych 2
30-084 Kraków, Polska
e-mail: zbioło@onet.pl